

Ezân

Gönderen Kadir Hatipoglu - Ocak 09 2015 03:00:00

Ezan, İlgatme ve bir şeyi bildirmek, ilan etmek, duyurmak'dır; [1] demektir. Şerh'e göre; ezan, farz namazlarının vaktini bildiren, nasla belirlenmiş belli lafızlardan müteşekkil bir semavi ilandır. [2] Belirlenmiş vakitlerde, belirlenmiş sâzlerle belirlenmiş bildirimdir. Vakitler namaz vakitleri, sâzler şeriat koyucunun tayin ettiği ve her vakitte tekrarlanan kelimelerdir. Ezan şerh'tir. Yani İslâm'ın nişanıdır. Beldelerin şehadetidir. Kur'an ve Kabe gibi, Namaz ve hac gibi. Şerh'e göre ise sahip kccedil;ıkmak ve saygı g'ostermek Kur'an'ın bize bir emridir: "Kim Allah'ın şerh'ini tazim ederse, şüpheli yok ki bu kalplerin takvasındandır." [3]

Mana ve muhtevasıyla ezan, hem tevhid, hem İslâm hem de namaz ikccedil;in bir kccedil;ığıdır. Ezanda kccedil;ok kccedil; ifadelerle İslâm'ın itikat ve amele ait temel esasları kccedil;zetlenmiştir. Bu kccedil;yle ezan, İslâm'ın temelidir. Mehmet Akif de, bu noktadan hareketle; "Bu ezanlar ki şehadetleri, dinin temeli / Ebedi yurdumun kccedil;inde benim inlemeli," demıştır.

İslâm'ın kccedil;imleri, ezanın bu kadar az kccedil;le itikad ve amel kccedil; hâk'k'lerinin tamamını ihtiva ettiğini kccedil;yerler. "Allah ekber", Cenab-ı Hak'ı tasdike del'let ettiği gibi, O'nun b'üyük kemal sıfatlarını da ispat eder. "Eşhed en lâ ilâh il'lah" tevhid ak'idesini tasdiki ve şirkin her kccedil;eşidini reddi ikccedil;ine alır. "Eşhed enne Muhammeden Res'ullah", Hz. Peygamber'in ris'letini ve bunun yanında b'üyük res'ul ve neb'ilerin peygamberliklerini tasd'ike del'let eder. "Hayye l'sal'at" Res'ul-i Ekrem Efendimiz sayesinde bilinen Allah'a itaat ve t'ate emir sigasiyle davettir. "Hayye l'sal'at" ise, d'unya ve 'ahirette ebed'ic kurtuluş demek olan fel'ah, yeg'ne hak yola kccedil;ğırmaktır ki, bu kıyameti, 'ahireti ve mahşeri tasdik demektir.

Ezanın pek kccedil;ok faydaları vardır. Bunların en başta geleni, ezan okunan yerde kccedil;sl'manların varlığının ispat edilmiş olmasıdır. İbadet vaktinin girdiği kccedil;sl'manlara ezanla haber verilir. Ezan, kccedil;sl'manları cemaat olmaya ve bir araya getirmeye davettir. M'sl'manların yaşadığı her kccedil;lkede g'ünde beş defa okunan ezanlar, ilah'ic mesajın g'ün'ün her anında b'üyük n' bir kccedil;leme yaymaktadır.

Kur'an'da ezana şu kccedil;yet-i ker'ic'melerle işaret edilir: "Namaza kccedil;ğırdığınız zaman onu alay ve eğlence konusu yaparlar. Bu davranış, onların d'ş'nmeyen bir topluluk olmalarındandır" [4] "Ey iman edenler! Cuma g'ün'ün namaz ikccedil;in kccedil;ğırdığınız zaman Allah'ı anmaya koşun" [5] "(İnsanları) ALLAH'a kccedil;ğıran, iyi iş (s'ah'ic'li amel) yapan ve "Ben kccedil;sl'manlardanım!" diyenden kimin s'z'ümlü; daha g'zeldir?" [6] Ezan seslerinin b'üyük y'ümlü;yle hemen herkes ve herşey, olduğundan ve bulunduğundan daha farklı

Yeni bir duruşa geçilir. Arzu semâda bir velvele olur; kimileri ona koşar, kimileri de ondan kaçılır. Yüce Resûl, şeytanların ezan okunurken gâsterdikleri tepkiyi şöyle ifade etmektedir: "Namaz içinde ezan okunduğu zaman, sesli sesli yellener, şeytan ezanı duyamayacağı yere kadar uzaklaşır. Ezan bitince ise, tekrar geri gelir şeytan. Kamet getirmeye başlanınca yine kaçılır. Kamet bitince tekrar geri döner; namazda kişi ile kalbinin arasına girip, vesvese atar. Şunu hatırla, bunu düşün; vb. gibi aklında daha önce hiç olmayan şeylerle vesveseye vermeye başlar. Öyle ki buna kapılan kişi rekat kıldığını bilmeyecek hale gelir." [7] Bir şairimiz de: "Ezanlar! Kovun tüm şeytanları! İnkemizden! Silinsin yadı, beynamazlığın tüm remizden!..

demidir. "Ezanlar bizim içindeki nemlidir. Ne şarkıdır ne de gazel! Bir ilahi nidadır

Okunuyor, bak ne güzel Ruhumuza gıdadır o! Bu ses ile sancak sancak dalgalanır imanımız. Bu ses ile yavrum ancak temizlenir vicdanımız." [8] Ezan o kadar nemlidir ki; Çocuklarımız doğduğunda onlara ezanla hoş geldin deriz.

Ebu Rafi: Hz. Fatıma (ra) oğlu Hasan (ra)'ı doğurduğu zaman, Resulullah (sav)'ı kulağına ezan okurken gürdü" (Tirmizi hadisin sahih olduğunu söylemiştir. Rezin şu ziyadeyi kaydeder: "Kulağına ihlasla sesini okudu, hurma ile tahnik etti ve ismini koydu.") [9] Davet usul arayışları Namaz vaktinin girdiğini bildirmek üzere ezan okuma, usul olarak belirlenmeden önce, Mescid-i Nebvî'de bir araya toplanıp namaz vaktini beklerlerdi. Bazen de geldiklerinde namaz kılınmış olurdu. Sahabeler bir süre namaz vakitleri yaklaştığında, sokaklarda, "es-salâh, es-salâh" (namaza, namaza) diye birbirlerine çağırıda bulunmuşlardı.

Bu bir şekle ve disipline bağlanmalıydı. Peygamberimiz bir gün, ashabını toplayarak Mescid-i Nebvî'yi ziyaret etti. Bazıları şöyle dedi: "Namaz vakti gelince bir bayrak dikelim! Onu diğerlerine haber versinler." [10] Bir başkası boru sesiyle veya çağırma teklif etti. Yüce Resûl, "Eğer bir yerde ateş yakalım dendi. Fakat Peyg. Hiçbirini kabul etmedi. Zira İslâm toplumu başka topluluğa ne de dışıyla hiçbir şekilde benzeyemezdi. "Bir kavme benzemeye çalışılan onlardandır" [11] buyuran Allah Resûl; (s.a.s.)'in bu teklifleri kabul etmesi düşünülmezdi.

Bu sırada Ensâr'dan Abdullah b. Zeyd, bir sabah Allah Resûl'ine gelerek bir rüyayı anlattı: "Ya Resûl! Bu gece uyurken, zeminde iki parçadan yemyeşil elbiseler giyinmiş, elinde çağırma taşıyan bir adam yanıma uğradı. Beni gezdirdi, dolaştırdı. Ona "Ey Allah'ın kulu! Bu çağırma satar mısın? dedim. "Ne yapacaksın?

dedi. "Namaza davet edeceğim" dedi.

(gibi bir hayır ve bereket) olduğunu bilseler, sonra da bunu elde etmek için kur'a geçtiler; başka geçtiler; kalmaydı, mutlaka kuraya başvururlardı." [17]

İbnu Abbas: Resulullah (sav) buyurdular ki: "Kim, yedi yıl sevabına inanarak ezan okursa, Allah bunu, onun ateşten kurtulmasına bir senet yapar." [18]

Mu'aviye: Resulullah (sav)'ı "Müezzinler Kıyamet gününde, boyun itibarıyla insanların en uzun olacakları" derken işittim. [19]

Resulullah (sav)'ın iki müezzini vardı: Biri Bilal diğeri İbnu Mektum el-A'ma. [20] Amr b. el-As (r.a) anlatıyor: "Bir adam Allah Resulüne gelerek 'Resulüm! İlah! Müezzinler sevap kazandı; bizden müstaminler. Onlara yetişmemiz mümkün mü?' diye sordu. Yüce Nebi cevaben, 'onların dediklerini sende tekrar et. Bitirip sona erince de dilediğini iste. Sana da aynı sevap verilecektir.' dedi." [21]

Ezân-ı Muhammedî okunurken, müezzinin dedikleri aynen tekrarlanmalıdır. Tabii ki bu tekrar kuru bir tekrar olmamalı. Kalpteki derin imandan kaynaklanan, daima şuurdan beslenen, bir iman tazeleme ameliyesi şeklinde olmalıdır. Allah Resulü (s.a.s.) emir buyurdularını gibi: "İmanınızı 'Lâ ilâh illâllâh' ile, yani 'Allah tan başka ilah yoktur' kelime-i tevhidiyle yenileyin." [22]

Efendimiz buyuruyor ki: "Ezanı işittiğiniz zaman siz de müezzinin dediğini deyin." [23]

Resulü Ekrem'in bu konudaki uygulamasını, Mümmün Habîbî validemiz şu şekilde anlatmaktadır: "Peygamber (s.a.s.), benim yanımda bulunduğu zaman, müezzinin ezan okuduğunu duydum. Müezzin sustuğu anda, onun söylediğini tekrar ederdi. Hz. Ömer'den rivayet edilen bir hadis-i şerifte de bunun karşılığında cennet vaad edilmektedir: "Resulüm! İlah (s.a.s.) buyurdular ki: Müezzin, 'Allahu ekber Allahu ekber' deyince sizden kim samimiyetle, 'Allahu ekber, Allahu ekber' derse, sonra müezzin: 'Eşhedu en lâ ilâh illâllâh' deyince, 'Eşhedu en lâ ilâh illâllâh' derse; sonra müezzin: 'Eşhedu enne Muhammeden Resulüm! İlah' deyince, 'Eşhedu enne Muhammeden Resulüm! İlah' derse; sonra müezzin: 'Hayye ale's-salâh' deyince 'Lâ ilâh illâllâh' kuvvete illâllâh' derse; sonra müezzin: 'Hayye ale's-salâh' deyince, 'Lâ ilâh illâllâh' kuvvete illâllâh' derse; sonra müezzin: 'Allahu ekber Allahu ekber' deyince, 'Allahu ekber Allahu ekber' derse; sonra müezzin: 'Lailâ ilâh illâllâh' deyince 'Lâ ilâh illâllâh' derse cennete girer." [24]

Ebu Mûsâ (r.a) veya Aşhabdan bir başkası tarafından rivayet edildiğine göre: "Hz. Bilal (r.a) kamet getirirken, 'Kad kâmeti's-salâti' deyince, Resulüm! İlah (s.a.s.): 'Allah, onu (namazı) ikâmet etsin (hakkıyla edaya muvaffak kılsın) ve dâ'im kılsın!' buyurmuştur. Sabah namazının ezanında, 'es-salâh' hayrun mine'n-nevm' yani 'namaz uykudan hayırlıdır.' kısmında ise 'Sadakte ve bererte' yani 'doğru söyleyin ve iyi söyleyin' denilir.

Ezan, duâlara

Salat 139 [13] Said Nursi, Mektubat, (29. Mektup. 9. Nükteler) s. 537-538. Daha geniş izah için bkz. Mektubat, (26. Mektup, 8. Mesele) s. 508. [14] Nesai, Ezan 14, (42, 13) [15] Ebu Davud, Salat 31; Nesai, Ezan 14; İbn Mâce, Ezan 5. [16] Buhari, Ezan 5, Bed'ül-Halk 112, Menakib 25; Nesai, Ezan 14, (2, 13); Muvatta, Nida 5, (1, 69) [17] Buhari, Ezan 9, 32, Şehadet 30; Müslim, Salat 129, (437); Tirmizi, Salat 166, (225); Nesai, Mevakit [18] Tirmizi, Salat 152 [19] Müslim, Salat 14 [20] Müslim, Salat 7, (380); Ebu Davud, Salat 42, (535) [21] Ebu Davud, Salat 36. [22] Müslim, Feyzül-Kadîr, III, s. 345 [23] Buhari, Ezan 7; Müslim, Salat 10; Tirmizi, Salat 154; İbn Mâce, Ezan 4. [24] Müslim, Salat 12; Ebu Davud, Salat 36. [25] Ebu Davud, Salat 39 [26] O an duâ kabul edilir, fakat duânın kabul şartlarına mutlaka riayet edilmelidir. Bu konu hakkında ve benzer rivayetler için bkz. M. Muhammed Hattab es-Subkî, el-Menhelu'l-azbu'l-mevrûd Şerhu Sünnen-i Ebi Davud, IV, s. 187, Daru l-Hayati'l-Tâlibî, Beyrut [27] Kenzu'l-Ummal, II, s. 108; Bu hadisin ilk kısmı Müslim, Cabir b. Abdullah'tan, ikinci kısmı ise Enes b. Malik'ten ayrı ayrı rivayet edilmektedir. Bkz. es-Saati, el-Fethu'r-rabbanî, III, s. 12-13 [28] Kenzu'l-Ummal, II, s. 110 [29] Kenzu'l-Ummal, II, s. 108 [30] Kenzu'l-Ummal, II, s. 108; Bu hadis, sadece 'Ezan ve kamet arasında yapılan duâ ret olunmaz' kısmıyla Tirmizi ve Ebu Davud'un Sünenlerinde de rivayet edilmektedir. Tirmizi, Salat 158; Ebu Davud, Salat 9; es-Saati, el-Fethu'r-Rabbanî, III, s. 12; Tirmizi, hadisi hasen sahih olarak değerlendirmektedir. [31] Duanın bu kısmı Sa'd İbn Ebî Vakkâs (r.a)'ın rivayet ettiği hadisde şöyle geçmektedir: 'Resûlullah (aleyhi's-salâtu vesselâm) buyurdular ki: 'İzzini işittiği zaman, kim: 'Ben şehadet ederim ki, bir olan Allah'tan başka ilah yoktur, O'nun şerik de yoktur, Muhammed O'nun kulu ve Resûl'dür. Rabb olarak Allah'tan Resûl olarak Muhammed'den -bir rivayette 'nebir' peygamber olarak Muhammed'den din olan İslam'dan razıyım' derse gûlnahı affedilir.' (Müslim, Salat 13; Ebu Davud, Salat 36; Tirmizi, Salat 156; İbn Mâce, Ezan 4; Nesai, Ezan 38) [32] Buhari, Ezan 8; Ebu Davud, Salat 28; Tirmizi, Salat 157; Nesai, Ezan 38; İbn Mâce, Ezan 4 [33] Müslim, Salat 11; Ebu Davud, Salat 36; Nesai, Ezan 33; Tirmizi, Salat 154; İbn Mâce, Ezan 4. Hadisin ilk kısmı Buhari'den de rivayet edilmiştir. Buhari, Ezan 7

[İslam ve Hayat, Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)